

**СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ:
ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМО-
УЗГОДЖЕННЯ З ОБЛІКОВОЮ
ПРАКТИКОЮ**

**TAX SYSTEMS: THE PROBLEMS
OF MUTUAL CONFRONTATION
WITH THE ACCOUNTING
PRACTICES**

УДК 657.9, 339.5
JEL Classification M 16

Коваль Лариса

к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку
Львівський торговельно-економічний університет
м. Львів, Україна

E-mail: larkov655@gmail.com

Коваль Мирослав

к.т.н., доцент кафедри митного та технічного регулювання
Львівський торговельно-економічний університет
м. Львів, Україна

E-mail: miroslav.lw@gmail.com

ПРОБЛЕМИ МИТНОЇ ВАРТОСТІ ТОВАРІВ В КОНТЕКСТІ ГАРМОНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація

Вступ. На етапі розвитку та подальшого удосконалення торговельних відносин з країнами Європи важливе місце у зовнішній політиці держави займає митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання. В сучасних умовах зміст цієї політики повинен базуватися на засадах соціальної направленості і соціальної відповідальності, а також повинен сприяти наповненню державного бюджету і захисту економічних інтересів вітчизняного бізнесу.

Методи. Наукове дослідження базується на діалектичному методі пізнання. Використані також інші загальнонаукові методи, а саме, аналізу, синтезу, індукції, дедукції. Вони слугували для виявлення проблем митної вартості товарів у взаємозв'язку з їх балансовою вартістю.

Результати. Проаналізовано нормативне та законодавче підґрунтя складу митної вартості у взаємозв'язку із балансовою вартістю товарів, що визначається за стандартами (положеннями) бухгалтерського обліку. Встановлені спільні риси, підходи, а також відмінності за встановленими авторами ознаками. Освітлені проблеми методологічного характеру, які були та є перешкодою успішному розвитку зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання. З урахуванням взаємозв'язку податкової, облікової та митної законодавчих баз, обґрунтована необхідність наповнення категорії митної вартості товарів прозорими та чіткими компонентами, з метою наближення до європейських стандартів. Запропоновані заходи, пов'язані з удосконаленням зв'язку балансової, податкової та митної вартостей товарів.

Перспективи. Подальша гармонізація процесу обліку та оподаткування зовнішньоекономічної діяльності, яка пов'язана з сучасними світовими та економічними тенденціями, вимагає оперативного вирішення проблем митної вартості товарів. У зв'язку з цим, у наступних наукових дослідженнях планується розглянути важливі питання управління ризиками під час контролю митної вартості товарів з метою розробки пропозицій не лише теоретичного, а й практичного характеру щодо вдосконалення чинних методик.

Ключові слова. Митна вартість товарів, справедлива вартість товарів, контрактна вартість, митні платежі, оподаткування, зовнішньоекономічна діяльність.

Вступ. На етапі розвитку та подальшого удосконалення торговельних відносин з країнами Європи важливе місце у зовнішній політиці держави займає митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання. В сучасних умовах зміст цієї політики повинен базуватися на засадах соціальної направленості і соціальної відповідальності та сприяти наповненню державного бюджету і захисту економічних інтересів вітчизняного бізнесу.

Діюче нормативно-правове забезпечення та розробки науковців з питань регулювання основних правил і процедур провадження зовнішньої торгівлі товарами, роботами, послугами, зі свого боку, повинні сприяти адаптації суб'єктів господарювання до нових вимог та у зв'язку з цим, динамічному розвитку вільної торгівлі з європейськими державами.

Важливою передумовою успішного та результативного запровадження режиму вільної торгівлі є достовірне, науково обґрунтоване визначення однієї з важливих складових та категорій зовнішньоекономічної діяльності, а саме митної вартості товарів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням структури митної вартості товарів, її дослідженням з метою вирішення оперативних та стратегічних зовнішньоекономічних завдань займалися відомі вітчизняні науковці та практики, а саме, І. Г. Бережнюк, В. В. Ващенко, А.Д. Войцещук, О. П. Гребельник, М. М. Каленський, Т. С. Тоцька, С. С. Терещенко, О. П. Борисенко та інші. Поряд з цим, важливі питання зовнішньоекономічної діяльності та впливу категорії митної вартості на економічний стан суб'єкта бізнесу, розглядали відомі вітчизняні вчені, зокрема, О.П. Борисенко, Т. В. Курило, П. О. Куцик, А. А. Мазаракі, В. П. Науменко, О. А. Фрадинський.

Водночас, аналіз існуючих наукових матеріалів та практичних розробок свідчить про недостатнє вивчення проблем митної вартості. Особливо важливим є те, що актуальність вивчення та удосконалення не лише структури та економічної оцінки митної вартості, але й її контролю впливає з динамічної сутності зазначеної категорії.

Мета. Метою дослідження є аналіз сучасного законодавчого наповнення категорії митної вартості товарів та її взаємозв'язку з важливими економічними визначеннями вартості товарів, зокрема, первісною, вартістю придбання, які у сукупності справляють важливий вплив на оподаткування діяльності суб'єктів зовнішньоекономічних відносин.

Методологія дослідження. Наукове дослідження чинних методологічних проблем митної вартості товарів базується на діалектичному методі пізнання. Для детальнішого вивчення сучасних проблемних питань митної вартості товарів використані також інші загальнонаукові методи, а саме, аналізу, синтезу, індукції, дедукції. Вони слугували для виявлення проблем митної вартості товарів у взаємозв'язку з їх балансовою вартістю та оподаткуванням зовнішньоекономічної діяльності.

Результати. Категорія митної вартості товарів носить ознаки законодавчо-правового характеру та використовується у цілях, визначених Митним кодексом України [2]. Втім, базуючись на економічних та облікових компонентах, вона постійно перебуває у зоні уваги не лише практичних працівників; останнім часом вона слугує матеріалом для наукових досліджень.

Так, згідно законодавчого визначення під митною вартістю товарів, які переміщуються через митний кордон держави, слід розуміти таку вартість товарів, яку використовують для митних цілей та яка базується на ціні, що фактично сплачена або буде сплачена за ці товари. Структура згаданої ціни товарів, тобто їх митної вартості містить наступний перелік витрат, що сплачені імпортером або підлягають сплаті:

- вартість товарів згідно переліку, вказаного у рахунку-фактурі;
- комісійна та брокерська винагорода за винятком винагорода, сплаченої за представництво товарів за кордоном;
- вартість тари, в яку упаковано товар та вартість пакувальних робіт;
- вартість товарів та послуг, якщо вони поставляються прямо або опосередковано безоплатно чи за зниженими цінами та за умови, якщо така вартість не була віднесена до фактурної вартості товарів (вартість комплектувальних матеріалів);
- роялті або інші ліцензійні платежі, які повинні сплачуватися імпортером як умова продажу

оцінюваних товарів;

- відповідна частина виручки від будь-якого подальшого перепродажу, використання чи розпорядження товарів, що належатиме імпортеру;

- витрати, пов'язані з транспортуванням та страхуванням оцінюваних товарів до пункту їх ввезення на територію України.

Митна вартість товарів пов'язана з їх первісною вартістю, за якою імпортер повинен здійснити оприбуткування товарів до складу активів підприємства за умови отримання майбутньої економічної вигоди. Визначення та склад первісної вартості запасів, придбаних за плату, наведені у П(С)БО 9 «Запаси», а саме, первісна вартість містить такі компоненти:

- витрати, що сплачуються за договором постачальнику за вирахуванням непрямих податків;

- суми ввізного мита;

- суми непрямих податків, якщо вони не відшкодовуються підприємству;

- транспортно-заготівельні витрати, включаючи витрати зі страхування ризиків транспортування (затрати за заготівлю запасів, оплата вантажних робіт);

- інші витрати, які пов'язані з придбанням запасів та доведенням їх до придатного стану у зв'язку з подальшим використанням (прямі матеріальні витрати, інші витрати на доопрацювання та підвищення якісних характеристик товару).

На наш погляд, доцільно провести порівняльну характеристику митної і первісної вартості товару (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна характеристика митної і первісної вартості товарів*

№ з/п	Ознака	Митна вартість	Первісна вартість
1	Першоджерело	Митний кодекс України	П(С)БО 9 «Запаси»
2	Основне призначення	Нарахування митних платежів та інших заходів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності	Встановлення єдиних методологічних засад визначення балансової вартості оборотних активів
3	Типи господарських операцій, які визначають склад вартості	- митний режим імпорту; - митний режим експорту; - митний режим тимчасового ввезення; - інші митні режими.	- придбання товарів за грошові кошти; - самостійне виготовлення; - внески учасників у статутний капітал; - інше надходження;
4	Наявність контролю визначення вартості	Митні органи під час здійснення митного оформлення та проведення митного контролю	Внутрішній (аудиторська служба) та зовнішній контроль (органи державної фіскальної служби або відомчі контролюючі органи)
5	Наявність методів визначення вартості	Так, залежать від митного режиму	Простий метод (арифметичний)
6	Наявність видів вартості	Не встановлені	- собівартість придбання; - виробнича собівартість; - справедлива вартість.

*Джерело: розроблена авторами на підставі [2, 6]

Відомості таблиці 1 характеризують обидві категорії за основними, на наш погляд, ознаками та надають користувачу певне економічне уявлення, передусім, про їхнє місце в діяльності суб'єкта господарювання. Подібно до Податкового кодексу, у Митному кодексі України не фігурує термін первісної вартості товарів; натомість, П(С)БО 9 «Запаси» методологічно встановлює первісну вартість та її важливі характеристики [6]. Не зважаючи на це, за прикладом бухгалтерського

стандарту, Митний кодекс використовує методологію накопичення витрат (складових) вартості товарів для цілей визначення митних платежів, хоча деякою мірою це відбувається хаотично.

Слід зазначити, що складові митної вартості залежать від митного режиму, згідно з яким оформляється зовнішньоекономічна операція [2]. Втім, недоцільно ототожнювати згадані митні режими з джерелами надходження товарів, які визначають структуру первісної вартості за правилами положення (стандарту) бухгалтерського обліку, оскільки у першому випадку будуть мати місце не лише прибуткові, але й видаткові операції.

Стосовно четвертої порівняльної ознаки слід зазначити, що за суттю вона є майже спільною і для категорії митної вартості, і для первісної вартості товарів. Так, у Митному кодексі чітко описані процедури митного контролю зовнішньоекономічної операції та у зв'язку з цим, перевірки задекларованої митної вартості товарів, яка, передусім, повинна бути задокументованою. Це означає, що відповідальний працівник митного органу спочатку прослідковує та встановлює відповідність митної вартості товару задекларованій величині; після цього вона проставляється у відповідній графі митної декларації. Така процедура характеризує процес операційного (робочого) контролю заявленої вартості товарів у межах здійснення господарської операції.

Доцільно також згадати і про постмитний контроль (посттаудит), який передбачений митним законодавством, та який здійснюється після завершення процедури митного контролю і митного оформлення товарів у відповідному митному режимі. Як свідчить практика, ефект від такого виду контролю був очевидним, і це дало можливість значно поповнити державний бюджет за рахунок виявлених недоліків у визначенні митної вартості товарів. Проте, після реорганізації органів митної служби та органів міністерства доходів і зборів і створення Державної фіскальної служби, функції контролю покладені на службу аудиту, яка здійснює контрольно-перевірочні заходи у складі планових перевірок суб'єктів господарювання, і до компетенції якої належать функції з перевірки, зокрема, достовірності митної вартості товарів.

На відміну від митної вартості, контроль достовірності формування первісної вартості товарів здійснює безпосередньо підприємство та його внутрішні контрольні (аудиторські) підрозділи. Це реалізується, передусім на етапі здійснення первинних облікових процедур, а саме, використовуваний підприємством програмний продукт передбачає методику автоматичного накопичення первісної вартості товару з метою зарахування його на баланс, яка закладена у положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку. Зазначена методика характеризується прозорістю та чіткістю, оскільки її залежність від людського чинника є мінімальною.

Зовнішній контроль достовірності формування первісної вартості товарів належить до компетенції органів державної фіскальної служби, інших органів державного фінансового контролю. Він здійснюється за періодичністю, встановленою на законодавчому рівні [3].

Методи визначення, насамперед, митної вартості, як наступна порівняльна ознака, залежать від митного режиму, в якому відбувається операція. Найбільш поширеним методом є метод ціни угоди (контракту). Методика визначення первісної вартості товарів за П(С)БО 9 не передбачена. Втім, поступове накопичення за допомогою додавання її складових, з іншого боку, можна назвати простим методом визначення первісної вартості товарів (таблиця 1).

Первісна вартість товарів згідно П(С)БО 9 буває декількох видів, а саме, собівартість придбання, виробнича собівартість, справедлива вартість, склад яких регламентований і поданий у вказаному стандарті та залежить від джерела надходження товарів на підприємство. Натомість, під час здійснення митних процедур із застосуванням різних митних режимів, Митним кодексом передбачено вживати термін саме митної вартості товарів.

Після порівняльного аналізу митної та первісної вартості товарів за основними ознаками доцільно навести ряд протиріч, які мають місце в умовах сучасного ведення бізнесу. Це пов'язано із тим, що обидві вартості є різними і слугують різним цілям; втім, вони тісно пов'язані між собою. Зокрема, первісною вартістю товарів, отриманих підприємством з іноземних джерел, є контрактна вартість товару, яка зазначена у специфікації (інвойсі), з урахуванням суми митних платежів,

сплачених у зв'язку із розмитненням товару та інших необхідних та достатніх витрат, вказаних у П(С)БО 9, які приводять товар до стану, придатного для його цільового використання [6]. Іншими словами, компоненти первісної вартості формують митну вартість товару, яка в подальшому накопичується і буде відрізнятися від величини первісної вартості.

Достатньо конфліктною та спірною стала свого часу норма Податкового кодексу, яка передбачала визначення податку на додану вартість (далі – ПДВ) під час продажу імпортованих підприємством товарів виходячи з величини, не меншої від їхньої митної вартості [3]. Таке твердження зводило нанівець усі зусилля гармонізувати податковий і бухгалтерський облік товарів. У зв'язку зі змінами, внесеними до податкового законодавства, починаючи з 2015 року, під час визначення бази оподаткування ПДВ при продажу імпортованих товарів категорія митної вартості перестала фігурувати. Хоча, слід зауважити про те, що вищезазначена норма, реалізуючи основну місію митної вартості, сприяла наповненню державного бюджету за рахунок і суб'єктивних, і об'єктивних факторів.

У зв'язку з тим, що вказана фіскальна норма стала пріоритетною, значення первісної вартості товарів та виконання вимог і рекомендацій бухгалтерських стандартів на певний термін було знівельоване, адже об'єктом оподаткування податком на додану вартість була митна вартість імпортованих товарів. Це пов'язано з тим, що величина митної вартості в переважній більшості випадків, як свідчить практика, суттєво перевищує первісну вартість товарів при їх імпорті, що призводить до збільшення об'єкта оподаткування ПДВ. Мова йде про те, що під час контрольної процедури визначення заявленої митної вартості митний орган має право прийняти рішення про її коригування. При незгоді з таким рішенням, підприємство-імпортер має право на випуск товарів у вільний обіг за умови сплати митних платежів на підставі заявленої митної вартості та з обов'язковим наданням фінансових гарантій, що створює додаткові фінансові проблеми та бюрократичні перепони для успішного провадження господарського процесу і подальшого завершення зовнішньоекономічної операції.

Крім того, існуюча методична база визначення митної вартості містить суттєвий перелік внутрішніх та загальних норм і вказівок, що слугує підставою для зловживань та ухилень від сплати митних платежів і під час ввезення товарів на митну територію України, і під час експорту товарів; відповідно це справляє негативний вплив на кінцеву ціну продажу імпортованого товару, яка містить ПДВ.

Не стали виключенням в цьому керунку й Методичні рекомендації щодо роботи посадових осіб органів доходів і зборів з аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю (надалі – Методичні рекомендації № 689). Позитивним моментом у методичних рекомендаціях № 689 є те, що робота з аналізу, виявлення та оцінки ризиків здійснюється не лише після перевірки правильності класифікації товарів відповідно до УКТ ЗЕД, але й після перевірки правильності визначення країни походження товарів. Втім, викликає неоднозначне трактування положення про те, що перевірячі на достовірність декларування підлягають будь-які транспортні витрати. З урахуванням цього, залишається невирішеним та непрозорим питання щодо включення до складу митної вартості витрат з експедиторських послуг, які понесені після ввезення імпортованих товарів на митну територію України.

Поряд з цим, Методичні рекомендації № 689 передбачають перелік дій, пов'язаних з виявленням ризику заниження митної вартості та декларування митної вартості меншої, ніж вартість ідентичних або подібних товарів (аналогічних) товарів. У цьому випадку посадова особа митного органу здійснюючи перевірку відомостей у представлених документах, має право вимагати додаткові документи, передбачені Митним кодексом. У відповідних випадках посадова особа приймає рішення про коригування митної вартості товарів або може відмовити у митному оформленні товарів на підставі заявленої декларантом митної вартості [4]. Відмова може мати місце виключно за наявності підстав вважати, що заявлено неповні та недостовірні відомості про митну вартість товарів у разі їх недостовірності, неправильного розрахунку, невідповідності

обраного методу її визначення за відсутності документів і відомостей, що підтверджують числові значення складових митної вартості товарів, чи відомостей про ціну, яка була фактично сплачена або підлягає сплаті за товар.

Висновки і перспективи. Незважаючи на існуючі суттєві відмінності між поняттями вартостей товарів, що розглядаються, нами вбачається поступове наближення механізму регулювання митної вартості і методики визначення первісної вартості товарів. Це зумовлене, передусім, таким важливим чинником, як майбутнє членство України в Європейському співтоваристві. Підтвердженням та яскравим прикладом у зв'язку з членством в ЄС є проведення органами державної влади адміністративної реформи. Реформування та об'єднання податкових і митних органів у складі Державної фіскальної служби в подальшому, на наш погляд повинне сприяти уніфікації податкової та митної законодавчої бази щодо товарів як категорії, а також щодо їх вартостей. У зв'язку з цим нами пропонуються певні заходи, пов'язані з подальшою гармонізацією балансової, податкової та митної вартостей товарів, основними з яких є такі:

- уніфікація законодавчих положень, пов'язаних з методикою визначення митної вартості товарів у формі єдиного нормативного документа, що дасть можливість здійснювати оперативне і якісне управління ймовірністю недотримання вимог законодавства з питань державної митної справи;

- спрощення переліку та наявності документів, які підтверджують заявлену митну вартість за допомогою введення вимог до обов'язкових реквізитів та форм цих документів, що дасть можливість конкретизувати нормативні вимоги щодо митної вартості та уніфікувати облікові і митні правила;

- уточнення положень Митного кодексу у частині методики визначення митної вартості товарів в умовах різних митних режимів, що дасть можливість конкретизувати структуру митної вартості та запобігти неоднозначності тлумачення діючих норм.

Таким чином, в сучасних умовах існують проблемні питання, пов'язані з визначенням митної вартості товарів. З огляду на подальшу гармонізацію процесу обліку та оподаткування, нами проаналізований склад митної вартості, її законодавче та нормативне підґрунтя у взаємозв'язку із категорією первісної (балансової) вартості товару. На наш погляд, наведені висновки та пропозиції мають не лише теоретичну цінність, але й носять практичний характер та можуть бути використані у цілях подальшого реформування вітчизняної системи обліку та оподаткування зовнішньоекономічної діяльності. У зв'язку з цим, у наступних наукових дослідженнях планується розглянути важливі питання управління ризиками під час контролю митної вартості товарів з метою вдосконалення чинних методик.

Список використаних джерел

1. Барна М. Ю., Коваль М. Н. Експертиза послуг : практикум. Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2012. 280 с.
2. Верховна Рада України. Митний кодекс України. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення 30.11.2016 р.).
3. Верховна Рада України. Податковий кодекс України. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 30.11.2016 р.).
4. Державна фіскальна служба України. Методичні рекомендації щодо роботи посадових осіб органів доходів і зборів з аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю. URL : <http://sfs.gov.ua/yuridichnim-osobam/podatkoviy-kontrol/nakazi/print-66340.html> (дата звернення 30.11.2016 р.).
5. Корягін, М. В., Куцик П. О. Концептуальний розвиток методології бухгалтерського обліку : монографія. Львів : ЛКА, 2015. 239 с.
6. Міністерство фінансів України. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99> (дата звернення 30.11.2016 р.).
7. Терещенко С. С., Хабло Г. О. Митна вартість: сучасний стан, проблеми та шляхи розв'язання. URL : http://irbis-nbuv.gov.ua. bl_posiv_2011.pdf (дата звернення 30.11.2016 р.).

8. Тоцька, Т. С. Аршиннікова А. Т. Недоліки в системі державного контролю митної вартості в Україні. Вісник академії митної служби в Україні. Серія "Державне управління". 2014. № 1(10). С. 150–158.

Koval Larysa

Ph.D. in Economics, Associate Professor
Department of Accounting
University of Trade and Economics
Lviv, Ukraine

E-mail: larkov655@gmail.com

Koval Myroslav

Ph.D. in Technics, Associate Professor
Department of customs and technical regulations
University of Trade and Economics
Lviv, Ukraine

E-mail: miroslav.lw@gmail.com

THE PROBLEM OF CUSTOMS VALUATION OF GOODS IN THE CONTEXT OF HARMONIZATION OF ACCOUNTING AND TAXATION OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY

Abstract

Introduction. Customs and tariff regulation of foreign activity of economic entities occupies an important place in the foreign policy of the state at the stage of development and further improvement of trade relations with Europe. In modern conditions the contents of this policy should be based on principles of social orientation and social responsibility, and should contribute to filling the state budget and protect the economic interests of domestic business.

Methods. Scientific research is based on the dialectical method of cognition. The following general scientific methods are used in the article, namely, analysis, synthesis, induction and deduction. They served to identify problems of customs value of goods in relation to their carrying value.

Results. The regulatory and legislative framework of the customs value in relation to the carrying amount of goods is analysed. It is determined by standards (regulations) of accounting. The common features, approaches and differences by established authors' features are revealed in the article.

The methodological problems that were and are the obstacle to successful development of foreign activity of economic entities are highlighted there. The necessity of filling the categories of the customs value of goods with the help of transparent and clear components in order to approximate with European standards is substantiated given the relationship of tax, accounting and legal customs bases. The proposed measures are related to improving the connection of balance, tax and customs valuation of goods.

Discussion. Further harmonization of the accounting process and taxation of foreign economic activity is associated with the modern global and economic trends require operative decision of problems of customs value of goods. In this regard, important issues of the risk management control of customs value of goods for the purpose of developing proposals not only theoretical but also practical techniques for improving existing methods are planned to consider in the following researches.

Keywords: customs value of goods, fair value of the goods, contractual value, customs payments, taxation, foreign trade activity.

References

1. Barna M. Ju., Koval' M. N. (2012). *Ekspertyza poslug* [Inspection services]. Lviv, Ukraine: Publishing Lviv Academy of Commerce.
2. Verkhovna Rada of Ukraine. Customs Code of Ukraine. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
3. Verkhovna Rada of Ukraine. Tax Code of Ukraine. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

4. State Fiscal Service of Ukraine. Guidelines regarding the officials of revenue and fees from the analysis and evaluation of risks, development and implementation of risk management measures to determine the form and extent of customs control. Retrieved from <http://sfs.gov.ua/yuridichnim-osobam/podatkoviy-kontrol/nakazi/print-66340.html>.

5. Korjagin M. V., Kucyk P. O. (2015). *Konceptual'nyj rozvytok metodologii' buhgalters'kogo obliku* : [Conceptual Basis of Accounting]. Lviv, Ukraine: LAK.

6. Ministry of Finance of Ukraine. Regulation (Standard) 9 "Inventories". Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.

7. Tereshhenko S. S., Hablo G. O. (2011). *Mytna varnist': suchasnyj stan, problemy ta shljahy rozv'jazannja* [Customs value: current state, problems and solutions]. Retrieved from http://irbis-nbuv.gov.ua/bl_posiv_2011.pdf.

8. Toc'ka T. S., Arshynnikova T. S. (2014). *Nedoliky v systemi derzhavnogo kontrolju mytnoi' vartosti v Ukraïni* [Deficiencies in the system of state control of the customs value in Ukraine]. *Bulletin of the Academy of Customs Service of Ukraine. A series of "Public Administration, 1(10), 150–158.*

